

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีปรัชญาคือ เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยมีภารกิจหลัก คือ ผลิตบัณฑิต ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนาเทคโนโลยี ทะนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ (คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของมหาวิทยาลัย. 2552 : 3)

เมื่อปี พ.ศ. 2515 มหาวิทยาลัยได้เปิดสอนในหมวดวิชาศิลปะและหัตถศึกษา กลุ่มวิชาพื้นฐาน ต่อมาปี พ.ศ. 2520 ได้พัฒนาเป็นภาควิชาหัตถศึกษาและอุตสาหกรรมศิลป์ สังกัดคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เปิดสอน ปกศ.สูง (อนุปริญญา) สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ จากนั้นเมื่อปี พ.ศ. 2523 เปิดหลักสูตรปริญญาตรี 4 ปี สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ ปี พ.ศ. 2525 เปิดหลักสูตรปริญญาตรี 2 ปีหลัง (ค.บ.) สาขาวิชาอุตสาหกรรมศิลป์และสาขาวิชาไฟฟ้า-อิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นได้พัฒนาหลักสูตรอนุปริญญา สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2530 และพัฒนาต่อเป็นหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ.) ปริญญาตรี 4 ปี สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เปิดสอนในปี พ.ศ. 2532 (เป็นหลักสูตรที่เปิดแห่งแรกในประเทศไทย) จากนั้นในปี พ.ศ.2539 ได้เปิดสอนระดับปริญญาตรี 2 ปีหลัง สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงเทคโนโลยีก่อสร้างและสถาปัตยกรรม ถึงปี พ.ศ.2543 ได้เปิดสอนเพิ่มอีกหนึ่งสาขาวิชา คือ สาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์ ปริญญาตรี 4 ปีและต่อมาได้เปิดเพิ่มอีกสาขาหนึ่ง คือ สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม (ปริญญา 2 ปี) เพื่อเป็นการตอบสนองต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและสนองต่อนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะในการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม และจากพัฒนาการดังกล่าวจะเห็นถึงการขยายตัวของสาขาวิชาต่างๆ ในภาควิชาอุตสาหกรรมศิลป์ จนมาเป็นกลุ่มสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ซึ่งล้วนเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านกำลังคน ทั้งในระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศและตอบสนองต่อความต้องการการศึกษาของชุมชนในท้องถิ่นด้วยและจากการส่งเสริมของภาครัฐที่จะพัฒนาเศรษฐกิจจากระดับชุมชนไปสู่ระดับประเทศและนานาชาติ โดยเน้นที่อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม อีกทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่างๆ มหาวิทยาลัยจึงมีความจำเป็นที่จะเปิดทำการเรียนการสอนในสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมแขนงต่างๆ เพิ่มขึ้นให้สอดคล้องกับนโยบายและความต้องการด้านกำลังคนจึงเห็นควรปรับฐานะจากกลุ่มโปรแกรมวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเป็นโครงการจัดตั้งคณะเทคโนโลยี

อุตสาหกรรม เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ.2547 เพื่อที่จะได้เปิดทำการเรียนการสอนทางด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรมได้หลากหลายยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศดังกล่าว

คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้ดำเนินการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีเป็นเวลาต่อเนื่อง และมีบัณฑิตออกไปรับใช้ชาติและสังคมเป็นจำนวนมาก บัณฑิตเหล่านั้นมีบางส่วนที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนและต่างสาขาออกไป มีบางส่วนประสบปัญหาอุปสรรคในการทำงานรวมถึงการใช้ชีวิตในสังคม ในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันออกไปจากสังคมในมหาวิทยาลัย จึงทำให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แม้ว่าในที่สุดบัณฑิตทุกคนจะมีงานทำ แต่สัมฤทธิ์ผลของการเรียนการสอนประการหนึ่งก็นิยมวัดจากร้อยละของบัณฑิตว่างงาน หลังจากผ่านระยะเวลาหนึ่งไปแล้ว และสิ่งที่คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมโดยส่วนรวมประสงค์คือ การยอมรับในคุณภาพของบัณฑิตทางด้านเทคโนโลยีอุตสาหกรรมจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ในส่วนของตลาดแรงงานทั้งความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ ความรู้และความสามารถในการทำงานของบัณฑิต ตลอดจนบุคลิกภาพทางสังคมของบัณฑิตเองด้วย

ในส่วนของการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าในทุกๆ ด้านได้นั้น ย่อมต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ ปัจจัย แต่ปัจจัยที่สำคัญก็คือคุณภาพของคนในชาติ ซึ่งคุณภาพของคนนั้นส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพ ที่จะเป็นส่วนช่วยสร้างเสริมความรู้ ความสามารถของคนให้มีคุณภาพอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาของประเทศชาติได้ การจะพัฒนาคนให้มีความคุณภาพได้นั้นจะต้องมีระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ และมีแนวทางในการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบแบบแผน โดยมีหลักสูตรเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการศึกษา และหลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ทั้งผู้สอน ผู้เรียน ผู้บริหารหลักสูตร ผู้ปกครอง ประชาชน และผู้ประกอบการ ดังนั้น การจัดการศึกษาจะลุล่วงไปไม่ได้ ถ้าปราศจากหลักสูตรซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องชี้แนวทางว่าควรจัดการศึกษาไปในแนวทางใด (ชมพันธ์ุ กุญชร ณ อยุธยา, 2530, หน้า 1) การจัดการศึกษาในประเทศใดก็ตามจะไม่สำเร็จไปตามกำหนดได้ ถ้าไม่มีหลักสูตรเป็นโครงการ และเป็นแนวทางในการให้การศึกษา คุณภาพของการศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของหลักสูตร ดังนั้นหลักสูตรที่ดีควรมีความทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์ความก้าวหน้าของวิทยาการต่างๆ และตอบสนองความต้องการของสังคมตลอดจนเสริมสร้างคุณธรรมด้านต่างๆ ของผู้เรียน เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (สันต์ ชนนัมบำรุง, 2527, หน้า 1) นับว่าหลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของระบบการศึกษา นักศึกษาจะมีคุณภาพดีมากขึ้นเพียงใดนั้น หลักสูตรมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอย่างมาก ฉะนั้นการปรับปรุงแก้ไขและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจึงมีความจำเป็น เพราะสภาพทางสังคมเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการที่จะทำให้หลักสูตรมีคุณภาพ เหมาะสมกับการ

เปลี่ยนแปลงของสังคมจะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรอยู่ตลอดเวลา (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2533, หน้า 212)

และทางทบวงมหาวิทยาลัยได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาที่จะนำไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ จึงได้ประกาศนโยบายและแนวปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษา เมื่อเดือน กรกฎาคม 2539 ซึ่งมหาวิทยาลัยทุกแห่งต้องมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในปี พ.ศ. 2542 มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาได้ถูกกำหนดไว้ในหลักการการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ในปี พ.ศ. 2541 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้ประกาศนโยบายและแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งสาระสำคัญส่วนหนึ่งได้กล่าวถึงหลักสูตร คือ คณะ ภาควิชาและสาขาวิชาที่มีการศึกษาความต้องการ ตรวจสอบ ติดตามและประเมินหลักสูตร คือ คณะ ภาควิชาและสาขาวิชา มีการศึกษาความต้องการ ตรวจสอบ ติดตามและประเมินหลักสูตร อย่างเป็นระบบ เพื่อนำผลมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการควบคุมคุณภาพการศึกษาด้านหลักสูตร

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า การประเมินหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ได้เปิดสอนตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 จนถึงปัจจุบัน จากการศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่งานบริการการศึกษา ที่รับผิดชอบงานจัดการศึกษาและพัฒนาหลักสูตรที่เป็นระเบียบแบบแผน ผู้ประเมินจึงมีความสนใจในการประเมินหลักสูตรดังกล่าว ประกอบกับทางคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรของคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มีความประสงค์ จะให้มีการประเมินหลักสูตร ผู้ประเมินจึงได้รับอนุญาตให้มีการประเมินหลักสูตรดังกล่าวเพื่อรับรองการประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และเพื่อผู้ประเมินจะได้เสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

ศึกษาและประเมินผลเพื่อการพัฒนาหลักสูตร คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2554 – 2555

1.3 ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ผู้ใช้บัณฑิตหรือนายจ้างของบัณฑิตคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2554 – 2555 จำนวน 60 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.3.1 ด้านบริบท (Context) ของหลักสูตร เป็นการประเมินความชัดเจน ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร

1.3.2 ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input) ของหลักสูตร เป็นการประเมินความเหมาะสมของปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตรภาระงานของอาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตร และทรัพยากรในการดำเนินการในหลักสูตร

1.3.3 ด้านกระบวนการ (Process) ของหลักสูตร เป็นการประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการหลักสูตร ซึ่งได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวัดและประเมินผลการศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.3.4 ด้านการผลิต (Product) ของหลักสูตรเป็นการประเมินความเหมาะสมในด้านผลสัมฤทธิ์ของมหาบัณฑิตจำนวนและระยะเวลาที่ใช้ในการสำเร็จการศึกษา คุณลักษณะและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิต

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการติดตามผลของผู้ใช้บัณฑิตหรือนายจ้างของบัณฑิตคณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรมที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2554 – 2555 โดยใช้วิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการประเมินเรื่อง การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2554 – 2555 ซึ่งปรับปรุงจากแบบสอบถามการประเมินผลและการพัฒนาหลักสูตร จากสาขาวิชา

วิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

1.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บความพึงพอใจของนายจ้าง ดำเนินการโดยคัดแยกบัณฑิตที่มีงานทำและมีที่อยู่ของนายจ้างชัดเจน แล้วส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ถึงนายจ้างของบัณฑิต

1.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

1.7.1 ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ตอบกลับมาทั้งหมด

1.7.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.7.3 นำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางและความเรียง

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ได้ทราบถึงข้อมูลด้านบริบทของหลักสูตร คือ ความชัดเจน ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ โครงสร้างและเนื้อหาวิชาของหลักสูตร

1.8.2 ได้ทราบถึงข้อมูลด้านปัจจัยเบื้องต้นของหลักสูตร คือ คุณสมบัติของอาจารย์ผู้สอน ประจำหลักสูตร ภาระงานของอาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตร และทรัพยากรในการดำเนินการในหลักสูตร

1.8.3 ได้ทราบถึงข้อมูลด้านกระบวนการของหลักสูตร คือ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการศึกษา บทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป และบทบาทคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.8.4 ได้ทราบถึงข้อมูลด้านผลผลิตของหลักสูตร คือ ผลสัมฤทธิ์ของบัณฑิต จำนวน และระยะเวลาที่ใช้ในการสำเร็จการศึกษา คุณลักษณะและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบัณฑิต

1.8.5 ทราบถึงผลการใช้หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1.8.6 ได้แนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

1.9 นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินหลักสูตร หมายถึง การพิจารณาตัดสินคุณภาพของหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ โดยใช้รูปแบบซีบในการประเมิน ซึ่งพิจารณาจากบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการและผลผลิตของหลักสูตร

หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะ หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2554-2555

ผู้บังคับบัญชา หมายถึง หัวหน้างานชั้นต้นของบัณฑิตในหน่วยงานที่บัณฑิตสังกัด

